

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések, magyar bank; tanulók száma Budapestben; megyegyűlések, Fehérmegye: határozat a megyei tisztviselők hatáskörére nézve, arató-rész, népnevelési ügy; 'sa't.; Tornamegye: aratói részszabályozás czélszerűtlensége, mostoha termés 'sa't.) Veszprém-megye: szolgabírák szaporittatása, az ujonczozási visszafélések ügye; 'sa't.; kir. 's egyéb városok ügyei Eger: időjárás, fürdők, casino, 'sa't.; Pécs: tisztviselőségi czéltalan szokás, rendőrségi rendtelenség; 'sa't.; orvosi hanyagság a himlőoltásban; a vasárnap megtartása, illetve a népnevelésre; trombitaszó a vallási türelmesség érdekében; tudósítás a természettud. társulat ügyében, ipar - 's tőzsérügy; 'sa't.) Spanyolország (a papi jószágok nemzeti tulajdonná lettek; részletek a barcelonai zavargásról; 'sa't.) Anglia (egy kis udvaronczi sereleke, O'Connell beszédje corki választóihoz; 'sa't.) Franciaország (a júliusi ünnepek nyugalmasan multak el; 'sa't.) Külföldi elegyír. Dunavizálás. —

Magyarország és Erdély

Ő es. 's ap. kir. föls. Sárosmegyei tisztkarát, az új mezeirendőrség által nagyobbult munkakör következtében, hat alszolgabíróval, egyenkint 150 pengő for. díjjal; Hevesmegyei tisztkarát egy 2ik alügyvéddel, szinte 150 pengő for. díjjal, és Varsádmegyét 2 szolgabíróval méltóztatott szaporítani. —

Ő es. 's ap. kir. Fels. Hochreiter Izidor zágrábi kanonokot és főesperest berucioi czimzetes apáttá, Vukovits Máté kanonokot 's urbóci főesperest dorozsmai czimzetes apáttá, végre Krály János oldalkanonokot 's püspöki kancelláriagazgatót a b. Szűz uhodi czimzetes apátjává; a tiszán tuli kerületi táblánál megürrült valóságos ülnöki hivatalokra Szentpály László ugoeca-megyei főszolgabíró 's Kossuth András ugyanazon ítélőtáblai jegyzőt, ennek helyébe pedig Póznér Antal szabolesmegyei főszolgabíró ki nevezni mélt. legkegy.

Ő es. 's ap. kir. föls., az iparvállalatok viszonyait olly velős rövidséggel ismértető 's Budapestben megjelenő „Actionmár“ szerint f. é. jul. Siki határozatában a már rég tervezett magyar bank föllállítását helybenhagyai méltóztatott. A legf. végzés már a magyar kir. helytartótanácshoz érkezett, 's így nem sokára életbe lépend azon intézet, mellynek befolyásától sokan olly üdvös eredményeket várnak. —

<(Tanulók száma Budapestben.) Julius 30ikán mind a magyar kir. tud. egyetemen, mind a budapesti gymnasiumokban, mellyek, mint tudva van, az ájtatos szerzet buzgó fölügyelése alatt állnak, az 1841iki iskolaév 2dik felét tökéletesen bevégzék. Az egyetem 519, a budai gymnasium 429, 's a pesti 643 tanulót számlált. —

Fehérmegye jul. 19én tartott évnegyedes közgyűlésének nevezetes tárgyai közé tartozik 1) abeli indítvány: hogy megyei tisztviselők gyűlési kiküldetés nélkül, criminalitást magukban foglaló esetekről, vallató parancs mellett tanuallatásokat ne tehesse; mi is elvben elfogadott 's jegyzőkönyvbe, mint amugy is megyénkben divatozott szokás, iktattatott. Ezen indítvány vitatása közben némi személyeskedések több kellemetlen 's legutóbbi tisztválasztásunk óta nem tapasztalt kitérőekre nyújtottak alkalmat; másodnap azonban egy es. kamarási czim kihagyásának indítványozása következtében az indulatoskodás legmagasb fokra hágott, midőn olly szavak hallattak gyűlésünkben és pedig boszulatlanul, millyeket hisszük, sőt követeljük. többé hallani nem fogunk. Municipális rendszerünk megbecsülhetetlen kincs, mint a tűznek jótékony melege, mellyel a vigyázatlan virágzó helységeket elhamvaszthat; Istenért! ne engedjük e' kincsünket bármellyik párt vagy egyes polgár magányos érdekében e' kivihata miatt elnyomási eszközzé alacsonyítani. De vonjunk erre fátyolt, hisz, mit hallani keserű volt, azt olvasni szinte keserű lenne. Megemlíteni azonban nem lesz fölösleg, hogy a legveszedelmesebb zavarnak kell mulhatlanul polgári rend helyébe állni, ha — mint e' fehérmegyei esetenél, fájdalom! történt — köztisztviselők, egy „in privata sua causa“ bonafide kiadott, ugy nevezett compulsorium mandattal visszaélve, polgárokat eskü alatt olly általános kérdésekre vallatnak: mit tud a tanu, N N. erkölcsi életéről elvált fogva? Az aratórész noha már aratás után azon igazs. kívánat következtében, minthogy több helyütt az aratórész iránt a megyei leendő árszabás szerinti egyezések kötettek, ez idén utóljára még limitáltatott; ezen kegyelemv után azonban végkép eltöröltetett, 's eltörlesztése járasként kihirdettetni rendeltetett. A népnevelés tárgyalatásánál S. L. indítványozá, hogy miután a pályinka-ital és káromkodás a köznépet testi 's lelki végelajlásodás veszélyivel fenyegeti, a nemes megye atyai gondoskodását e' részben is kiterjeszteni sziveskednék, egyuttal figyelmeztetvén a RRet, hogy sz. k. Székesfehérvár városában egy illyenmü egyesület, egy helybeli sz. ferenczi szerzetes atya fardozási következtében, keletkezett 's létezik, mellynek munkálkodási czélja, ezen említett 's annyira elhatalmazott kettős bün kiirtása. Ezen indítvány a népnevelési választmányhoz, mellyhez a fenebb érintett szerzetes atya is kineveztetett, tervkészítés végett áttétetett. Az országgyűlési költség és nemzeti színházra országosan ajánlott pénzösszeg kivetési kulcsa, melly a nemes megye által, az e' tárgyban kinevezettmeghitelt küldöttség előmunkálata szerint mégmult aprilisi közgyűlésben végkép elhatározatott, némelly urodalmak folyamodása következtében ujra ezen küldöttséghez, kijavítás végett, áttétetett. Melly szerint igen hihető, hogy a házi pénztárnak — honnét az előlegezés történt — még sokára lesz visszatérítve a nemességnek ebeli tartozása.

Tornamegyében jul. 26kán 's 27kén tartatott az ügy nevezeteni szokott aratási gyűlés, mellyben hajdan a keperész szokott meghatározatni; de az néhány év óta épen nem változott, jóllehet a termés nem mindig vala egyenlő, most pedig, mivel különben is késő lett volna, említés sem tétetett felőle a jegyzőkönyvben, mert az egész közönség állallatta ennek, mint egyéb munkabérnek vagy árucikk árszabásának czélszerűtlenségét, 's a nemzeti iparra minden más egyedáruskodással egyenlő kártékony hatását elannyira, hogy a megszábas mellett csak egy szó sem vala hallható. Így fejlik ki, hála az égnek! lassanként a nemzeti ipar, haladását gátló bilincseiből! 's úgy hiszem, a czéhekre is nem sokára rá kerül a sor, mert már azok is túlélték magukat. Ugyanezen gyűlésben a Buttler-alapítvány hátralevő kamatjának fölvételére utasító nádori tudósítás

felolvasatásakor állandó választmány nevezetett ki, melly azon alapítványt szedő ifjúnak erkölcsi és tudománybeli előmenetele 's a felől: ha vajjon azon összeg a kijelölt egyed kiképeztetésére fordítatik évenként? a megyét tudósítsa. — Egy, szomszéd megyéből beköltözött 's több év előtt egy köz nemes által a megyére beadott nyilatkozás szerint, bizonyító adatok nélkül kétségbe vont nemességű egyed, — ámbár alispáni bizonyítvánnyal erősíté az előbb föle lakott megye keblében a nemesi szabadság gyakorlatában voltát, sőt egy helységben nemesség-hadnagy hivatal viseltét, nemességének — még a mult gyűlésen kelt határozat szerint, — bizonyítási per utján leendő bemutatására köteleztetett. Az ősi-féle aratásnak már nálunk is vége, de olly szegény termésre a legkorosb emberek sem emlékeznek, mert több helyen az nem aratás, hanem kalászszedogetés vala, kivált a rozsrá nézve, mi nálunk leginkább miveltetik, úgyhogy nálunk általánosan kevés gazda fogja földet bevetetni saját terméséből; melly oknál fogva az előrelátóbb uraságok jobbágyaikat vetnivalóval ellátni törekszenek, a jövőd végpusztulásra jutástól őket megóvándók; a megye pedig a n. m. h. tanácshoz, annak kijelentésével, hogy a katonaság felmezősére megkivántató termékek teljesen hiányozván, a gyakorlat végett netalán ide rendelendő katonaságot kiltartani nem képes, egyszersmind az adózó népnek végromlásuli megóvása tekintetből, segedelmet nyujtani méltóztatassék, sebes-postán felirást intézett. E' vidéken általában széna kevés termelt 's kaszálás után az ebnapok kezdeteig uralkodott majd kiállhatlan hőség miatt, sarjúhoz is kevés remény vala; azóta mindazáltal majd mindennap permetezvén, habár kevés eső, a kiltatás kedvezőbb; de azért a marha ára igen leszállott, mert ámbár a szalma is sikeres takarmányt fog föltre szolgáltatni, de az is igen kevés van, tehát ez nagy különbséget nem teszen. —

F. aug. 2kán, 's több napjain Veszprém-ben tartatott közgyűlés alatt felolvasatott a n. m. h. tanácsnak azon k. intézete, mellyben ez a megye Rdeit értesíti, hogy tett felirásai következtében a mostaniakkal egyenlő fizetéssel fölrüházandó három alszolgabírónak, a veszprémi, pápai, és devecseri járásokban, illető hajdukkal együtt leendő újabb rendszerezése, legfelsőbb helyen megengedtetett; a szintannyi számmal szaporittatni kért esküttek iránti kérelme azonban e' megyének, minthogy, az 1840iki IX. cz. egyedül a sz. bírák-ról szól, nem teljesített. Minek folytában a főispán ur kijelenté, miképen ő „hogy épen a KK. és RR. tökéletes megnyugtásukra tehesse az ezen hivatalokra való kinevezést, meghallgatván mindent, kinek bizodalma volt iránta nyilatkozni, 's így, a többség kívánatának tekintetbe vételével, főispáni jogai fentartása mellett már elődei által is gyakorlott törvényes szokást követve, a legközelebbi tisztujtósékkig fog szolgabírákat kinevezni, az ajánlottak közül. Mire nézve a KK. és RRek ő ex. ban helyzett tökéletes bizodalombul annál inkább megegyezvén, mivel ezen általok rég sürgetett hivataloknak — a közjó tekintetéből — minélelőbb leendő betöltése legforróbb ohajtásuk egyike volt, 's e' tekintetből, a KK. és RRek saját törvényes jusaiknak általános fentartása mellett, ez uttal, a kinevezési, vagy választási jogok bővebb vitatásába sem kívánván boesátkozni: a tisztelt főispán ur a pápai járásba: Hunkár Sándor, a veszprémi járásba: Sááry László urakat, ezt jelesen olly kötelezés mellett, hogy a veszprémi járásban lakni tartozzék, a devecseribe pedig Koller Ignác urat nevezte ki, rendes alszolgabíráknak, mire a kinevezettek, a törvényes esküt azonnal le is tették. Erről a házi főpénztárnoki és számvetői hivatal is, a végzés-kiadással értesítettetni rendeltetett; mindegyik közülök a maga járásában lakni tartozván. Nyomban pedig indítvány tétetvén az iránt, hogy a rendes sz. bírói eljárásához okvetetlenül megkivántató 's már előbbi felirásokban is kért, ugyanennyi számú esküttek hasonló módon lehető rendszerezése iránt, a n. m. h. tanácshoz felirást tenni, addig is pedig becsületbeli eskütteknek, azon sz. bírók mellé főispán ur által leendő kinevezése szükséges volna. Ennek következtében, bármennyire tisztelje is a megye közönsége a n. m. h. tanácsnak, többször érdeklétt k. intézetében kifejezett azon elvét, hogy a főkormányzóknak is, csak a törvény-szabta ösvényen lehet intézkedni, mindazáltal azt, ezen esetre a KK. és RRek egyáltalában nem tudván alkalmazni, mivel hogy az idézett törvény, nem csupán a sz. bíráknak kizárólag, de a megyei tisztviselőknak, kik közé az esküttek is bizonyosan tartoznak, száma szaporittatásáról rendelkezik, 's mivel nem külön rendőrségi bírák, kik esküttek nélkül is ítélhetnének, de valóságos rendes járásos alszolgabírák rendszeresítettvén, ezeknek törvénykezési eljárhatását, segédesküttek nélkül helyben hagyai, sem lehetne: már tett előbbi felirásuk nyomán a n. m. h. tanács ujabban is meg fog kéretni a' végett, hogy ama' nélkülözhetlen, 's már kért három eskütti hivatalnak is rendszerezését, legfelsőbb helyen, a törvény, és törvénykezési rend világos kívánatához képest, kieszaközleni méltóztatassék. Főispán ur ő ex. pedig, a Rdek részről megkéretett: méltóztatnék a megérkezendő k. engedelmeig fizetés nélkül hivataloskodó becsül. eskütteket, most nevezett sz. bíró urak mellé nevezni. Ugyanezen alkalommal, azon többször érdeklétt három járásnak, ezután czélarányosabban leendő felosztatása iránt adandó vélemény végett kinevezett küldöttség munkálata is felolvasatván, mi Kun József 2ik alispán ur-

nak olly végből ki 's tekintve, visszaadatik, hogy ezt, az illető járásbeli fő- és alszolgabíró urakat elnöksége alatt összehíván, azok befolyásával eszközölje. Az ujonczok állításakor állítólag elkövetett visszaélések kinyomozására rendelt jeles választmány eljárának eddigi eredményét ezen közgyűlés alkalmával benyújtván, minthogy a fölolvasott, bátor egy oldalú, de több összehangzó tanu vallomásai által a besorozásnál hivatalosan foglalatokodott megyei seb- orvos és várnagy tetemesen gyanúsították a zsarlások miatt, ezek elnök főispán ur által hivataljoktól, úgy szinte ettől járó fizetéseiktől fölfüggesztettek, hogy fölöttük a bűnös szó ítélet által mondassék ki, soknak a jelen idő és haladás szellemével meg nem egyeztethető nézetei ellenére is a tárgy eldöntendése az illető törvényes bíróság elibe terjesztetni rendeltetett, azon megjegyzéssel: hogy mennyire a tárgyak özöne, 's mindinkább szövevényesbűfeje miatt ezen küldöttség eljárását be nem végezte volna, hova hamarabb befejezvé, az ezen közgyűlés alkalmával előgördített némely vádakat is pótlólag nyomozás alá vegye, 's így nemes megyénk becsét, melyly egyébkint beligazgatási tekintetben bármely honival is mérkőzhetik, azon számtalan csel- szövé ellenében, kik kisebb nagyobb mértékben szüntelen zavarban halászni szeretnének, előbbi fényébe visszaállítani törekedjék. Mennyire azonban az eddig kifejlett körülmények azt kívánák, a' nm. m. h. tanács útján a' katonaság részéről is egy jeles küldöttség kéretni határozatott. (Bővebben jövőre)

Eger nyárho fogytán. Azon több rendbeli politikai tudósítások után, mely- lyeket e' lapok Egerből véve közlöttek, legyen szabad nekem is városunkból egy vegyes tárgyú közleménnyel föllépnem. — Városunkbeli újságokat írok, 's tár- gyamul elsősorban is az időjárást veszem. Az időjárás vidékünkön, ha jól emlé- kezem a' pesti tudósításokra, ezekhez majd hasonló, mit természetesen a' nem nagy távolság okoz. Nálunk is a' tavasz általán felette száraz volt, mi miatt még tavaszutó elején némely szőlő nyitlatlanul hevert, melyeket azután irtókapával kelle munkálni. A' hőség olly magasra növekedett már ekkor is, hogy több na- pon a' hőmérő éjszakai oldalán teljes árnyékban meszszetávolított napsugarak- nál 27. R. fokra emelkedett, mit mult évben csak egy nap tapasztalhattunk. Ez állandó forróság a' mezőt teljesen kiszáritotta; de a' mindenek felett mármár két- ségbe esőket megvigasztalá a' gondviselés, még elég jókor pár héti esős és hü- vesb napot nyújtva. Ez időtől kezdve gyakrabban voltak esős napjaink, általán azonban a' meleg mindig tartós és rendkívüli volt, mi szőlőinket — kivéve a' ta- val jég által károsultakat — a' legjobb karba hozá; a' többnyire záporosók azon- ban szőlős-gazdáinknak sok költséget is okoztak. Ezek közben egyszer a' jég is igen ránk ijesztett, de nem sok kárt szenvedtünk tőle. A' gazdagabb termés elbizottakká tette bodnárinkat, kik a' hordó párját (6 akó) melyly máskor leg- főljebb 5 1/2, most 8—9 ftért vállalták. Adja az ég, hogy jót reményelve meg ne csalatkozzunk, mitől pedig van okunk félni. E' hó 18kán olly nagy hőségünk volt, millyet városunk Olaszországból került lakosi szülőföldjökre is sokaltak; a' hőmérő teljes árnyékban éjszakra szabadon 31 1/2, szabadon kertben a' nap su- garított elfordítva 32 1/2, sugárok ellenében pedig 41—42 fokra szökcent, mit eddig a' legidősb emberek sem tapasztaltak, de ezt mondja a' pór is, kinek hém- mérője egyedül napbarnította teste. A' máskor jótékony szellő, most siroccoi löjtő égető szél volt még árnyékban is; örült ki hon maradhatott. 19's 20kán a' hőség pár fokkal alább szállott, de azért folyvást rendkívüli az 's felette sok kárt okoz a' növényességben. 'Skérdi tán az olvasó: vajjon mi cseleksznünk e' rendkí- vüli hőségben? mi, kinek kedve 's ideje van, 's a' körülmények megengedik, egy általán vizlakókká váltunk; az ég városunkat is megáldá valamivel, 's ez jöle- vegező 's vize mellett a' fürdésre alkalmas források. Azonban fürdőink, melylyek meg a' törökök által építetve két év előtt érsekünk, mint tulajdonos által igen czélszerűen megszorítottatva bár sok kéjelmet nyújtanak, illy időben mondhat- juk — elégtelenek városunk közönségét a' mind inkább szaporodó idegenek mel- lett kielégíteni; rendesen csak azok fürödhetnek, kik hosszabb időre előleg bé- relnék biztos órákat, más szerencsés, ha egyiket nappal előbb rendelhet egy el nem foglalt órát, különben csak véletlenség juttatja fürdéshez. Az egri fürdők bece idegenek előtt csak most kezd emelkedni, mit ezeknek szaporodása (a' magasb ranguk közül is) eléggé tanúsít 's főleg azon körülmény, hogy némely mult évi vendégei az idén is hosszabb időre települtek meg; de általán a' városi fürdők mindinkább 's kedveltebbekké lesznek, látszik ez a' budai császár-fürdőnek *) szaporodó népességéből is; 's nem ok nélkül, mert a' vidéki fürdők vagy népe- sek, 's ekkor szünnélküli az öröm mulatság, mit aztán hamar megün az ember; vagy néptelenek, 's ekkor szinte unalmassá válnak; de figyelmet érdemel illy helyzetű fürdőknel a' rendkívüli drágaság is. Fürdőnk népesülésére azonban igen sokat tesz a' vendéglő ritka humanitása 's igyekezete vendégeinek minden lehető kényelmet nyújthatni, 's a' fürdőnek azon helyzete, hogy egy ujon alakított kert által kapcsolatba hozott az érseki nagy sétakerttel, e' mellett van pedig az érs. konyha-virág- és gyümölcskert is, hol ananász, czitrom 's narancs-növények e- gyéb ritkaságok között gazdagon díszlenek, 's melylyek minden tiszt ember előtt megnyitvatnak. A' szorgalmas vendéglő e' tavaszon a' fürdőnél egy terjedelmes mulatót is készített „Gondúzó“ febrással **) hol számos társaság szokt ösz- szegyülni. Városunk lakosinak fürdői kényelmét azonban leginkább egy új utca neveli, melyly a' megye házául a' sz. Ferencziek egyháza mellett érsekünk ő exc. eszközölése által vonatott; mi viszont a' fürdőnek is nagy hasznára van. — Még valamit vsi újságinkból. Kilencz év óta létezik városunkban a' casino 's ez idő alatt sok szép és hasznosnak lön eszköze, de minden díszessége 's kényelmei mellett tagjai száma eddig 130nál többre nem szaporodhatott; 's e' mennyiség is változó, mert kezdetiben a' túlzott buzgalomban megfellekedezett az egyesület magát bizonyos évekre állandósítani; évenként megszűnik itt kinek kinek kötele- zése 's a' körülményekhez képest változik a' részvnydíj is. Ezeknél fogvást az egyesület semmi bizonyosra nem számíthatván, valamely állandó dolog iránt nem is intézkedhetik; most pedig több évi lekötöttséget létesíteni annyi volna, mint az egyelet megsemmíteni; többnyire mindenki független akar lenni, mi nem szapo- ritja tagjait. Így e' független helyzetben is inkább fogy a' tagok száma, mint szaporodik, minek okát részint azon körülményben találom, hogy az igen szá- mos helybeli egyházi személy, mint állítatik (nem tudom, mi okból) részt nem vehet az egyesületben ***); részint városunk finansziái állapotában, minél fogva legtöbb polgárunk, kik különben is egy casino gyönyöreit elfoglaltságuk miatt

ritkán élvezhetik, ezért terhesnek találják az évi részvnydíjt; számosan e' fő- lött még azon álhiedelmet is táplálják, mintha casinóknban illő figyelemre sem méltatnak őket, ámbár a' tapasztalás az ellenkezőt eléggé bizonyítja. E' tekin- tetek arra bírtak, hogy vsunk polgárit külön egyesület felállítására vessem, melyly ugyan társalkodási alkalmul is szolgáljon, de e' mellett közhasznu irá- nya is legyen. Néhány hónap előtt aláírási íveket bocsátottam ki a' czélra 's rö- vid idő alatt közel 80 egyed irt alá 's több ígérkezett. Illy szép siker képesített arra, hogy f. e. nyárelő 26ára a' polgárságot egy alkotó-gyűlésre meghívjam, melylyben a' számos megjelenőnek bővebben előadám az egylet czélját, felolva- sám már kidolgozott alap- és benső rendszabályit, melylyek helybenhagyatván há- rom gyűlés alatt az egyesület megalakult „Polgári-egyesület“ czím alatt, mely- nek az illedelmes társalkodás mellett főczélja: vasárnapi iskola létesítése a' mes- terségi tanulók képezésére (idővel polgáriskolává alakítandó); kisedovó-inté- zet' minélelőbbi felállítása, 's mind azon intézetnek tehetséghez képesti elősegí- tése, melylyek a' műipar kifejlésére vezetnek. Az egyesület tagjai magokat hat évre kötelezik az alapszabályok értelmében: 's ez a' bökkenő, hogy mind eddig a' már valódi tagok száma nem igen szaporodik, a' polgárság is sajátjává sze- retné tenni a' casinókn alapjában létező le nem kötelezettség hibáját: úgy látszik azonban, ez csak azok kívánsága, kiknek egyedüli czéljuk: kártya, pipa, bil- lárd 's egyéb mulatság, de nem a' közjó előmozdítása. Vannak egyébkint a' részvétenkedésnek nevétségese okai is: így hallottam, hogy némelyek az egy- letnek faulésú székein akadnak-meg ****); mások az egylet szállása helyen, melyly pedig a' legalkalmas helyen van, 's most rögtön mást választani nem is lehetett, 's tef; mindezek daczára azonban reményem, eljő az idő, midőn e' finnyás polgárokat is részvényesekül leend üdvözölni szerencsém. Legfőbb baj az, hogy mindenik csak már elrendelt 's kész egyesületbe kíván lépni. — A' már e' lapokban többek által felhozott 's érdekességre emelt városunk, ügyeiben ö- römmel nyilváníthatom, hogy az ingerült kedélyek csillapulnak 's a' földesura- ságok iránti közbizodalom naponkint növekszik; a' hoszszas vizlakódás — és egyéb bajok okai, 's az események rövid rajza (mennyire tudomásomra jutott) következő: Eger' közönsége vsi tisztviselőit hanyagságban 's visszaélésekben el- merülteknek tapasztalá; ezért panaszt emelt a' földesuraságokhoz, melyly viz- gálatot rendelt, mit helyzeténél fogva személyesen nem tehetvén, megbízottak által teljesített. Vsi közönségünk az eredményel nem elégvényel meg, általános tisztválasztás által kívánt baján segíteni. Az általános tisztválasztás megyénk által lön megparancsolva, de meg nem tartatott; azért számos lakos — egyéb út elzáratván tőlök — mint egyesek tettek panaszt. Az önérdéküket 's ügyöket féltő előljárárság — és másoknak, kiket gr. Széchenyink egy helyen 's udósók nak nevez, elferdített értesítéseik következtiben a' panaszkodók mint lázítók és közönségháborítók vádoltattak-el. Ez tömördek vizlakódásra nyujta okot 's végre királyi biztos küldetését is idézte-elő. A' biztos vizlakókat' üdvös erede- nyé lön: a' rendtelenség 's visszaélések napfényre jö- vetele 's azon titok kifejlése: hogy a' földesuraságok azon helyzetöknel fogva, melyly szerint mindent csak mások értesítési után tudhatnak-meg, a' dolgok való- di állásáról soha sem valának kellőleg felvilágosítva, mi gyakran helytelen föl- lépésekre 's így közbizodalom-csökentésre szolgált okul. Valóban nem egyszer volt alkalmam legnagyobb fájdalommal tapasztalni azon rendkívüli bizodalom- hijányt, melyly vsi közönségünk az általam közelebről ismert 's méltatlanul sértett földesuri személyzet iránt viselték; mind ennek pedig egyedüli szerzője egy két egyed, kik uri kegy által kiemelkedv, azok nevével egy 20 ezer főt számító vsi közönségen önkényes hatalmukodást gyakorolni töreked- tek, hogy ekkép — mint állítatik — mindennemű ármány által öngyapodásu- kat szemlátomást eszközölhessék, és így majdan biztosítva, uri kegy-vesztés esetében is daczolhassanak a' köz megvetés 's gyűlölet pillanatival. A' jótékony nyilvánosság, melyly a' földes-uraságokkal a' dolgok helyzetét megismerteté, a' két félnek közeledését eszközölve minap — mint tudósító mondá — „eredvény- dús“ tisztválasztást szerzett, mi, valamint egyéb földesuri, a' rozsi kiirtására in- tézett, lépések a' bizodalmat számos kebelbe visszaidézték 's okunk van hinni, hogy ez rövid idő alatt köztulajdonná leend, mire hatalmasan munkál azon öröm is, melyly a' nyugalomra lépett érs. uradalmi igazgató helyett a' széles olvasott- ságú literatura-barát 's páratlan humanitású Naithardt Antalnak kinevez- tetésén tamadt; milleny több rendű kinevezésnek néz a' vsi közönség teljes re- ményvel elibe. — A' néha majd munkanélküli irodalmilassu sajtókn egy idő óta rendkívüli munkásságot fejt-ki; több vegyesházaság-tárgyi munkácska és „De primatu Pontificis“ terjedelmes latin munka csak nem rég készülték-el. Hír szer- rint ez utóbbinak rendkívül szorgalmas könyvbuvár fiatal szerzője ismét egy nagy munkát készült sajtó alá adni, melylynek tárgya lenne a' vegyesházasági ügy; mintegy s z á z ivre terjedend és latin nyelven, hogy az egész világ használhas- sa. — Ny á r u t ó í j e n : E' tudósítás halmozott foglalatossá g i m miatt elkésztés így egy pár adattal megtoldhatom. Tegnap egy hete a' helybeli lövés- társaság föltisztítgattat-be; hol lakoma 's lödőzés közt azon szerencsétlenség törté- nt, hogy a' czélmutató ön vigyázatlansága következtében a' czélhoz illesztett mocsár véletlen eldurranása által jobb tenyerét négy ujjával elveszté 's e' bajá- ban ma már meg is halt, mi valóban különös 's az a' polók gondos ügyel- sét nem dicseri. — Időjárásunk hüvesebbre változott 's néhány jó esős napjaink végével fejezték be. A' lyceumi ifjuság száma ez idén 400 vala 's e' közül 119 törv. hallgató; a' gymnasiumban 374; a' nemzeti iskolákban szintilly számu nö- vendékség volt. A' rajziskolai tanulók száma ez idén 115re emelkedett. Öröm- mel nyilváníthatom, hogy e' szakosztály kedvelése a' latin iskolai ifjuságnál évenként terjed; azonban még igen kevés, mi e' részben 's általán ezen intéze- tek ügyében országszerte történik; de erről most hallgatok, sajtó alatt levő mun- kámban egyebek mellett úgy is érdeklém e' tárgyat. Joo János.

Pécs aug. 1jén: Már esztendeje mult, mióta a' városi rendes kapitány meg- halálózván, ezen hivatal az illető várostanács tagjai közt, mint a' falusi bíróság kézzül kézre adatik. Miért nem helyettesítették egy állandó, a' bekövetkező tisztvá- lasztásig? az, mint mondják, azért nem történik, mivel, ha a' helyettesítendő a' tisztújítások meg nem választatnék, ez reá nézve szégyen volna. Én azt tartan- ám hogy midőn 14ezer lakos érdeke forog fen, akkor azt illy hiu oknak alá vetni nagyobb szégyen. Azonban ha a' bibe csak ebben volna, szót sem tennék irán- ta; de sajnosan tapasztaljuk, hogy az illyes pünköszt királyságok alatt, a' kö- zönség érdeke szenved legtöbbl et. Tudjuk hogy a' kapitányság nálunk is rendőrségi hivatal, melytől várhatnók egyedül mind azon üdvös intézkedést, melylyek nélkül a' lakosság minden ébredése ugyszólván lehetetlen valami p. o. tűzveszélykor Pécs lakosi az oltásban hasonlíthatlan munkásság 's ügyességgel bírnak, de mit hasz- nál az, midőn sokszor, ha tán egy csepviz menthetne meg egy házat, 's még annyi sincs igaz: hogy sokszor csatornáink, mint jelenleg is, kiszáradvák, lehetetlen vi-

*) Az egri fürdőknek a' budai császárfürdőknél létező török fürdőkhez sok hasonla- tosságuk van viz tekintetében.

**) Egy kis tréfa is a' Gondúzó czimre. Iskolámba lyceumunkban ott kell eljárnom, hol a' tüzesb tanuló ifjakat fagyalt nélkül szokták vérhűtéssel pár óraig orvos- lani; a' kised szoba ajtaján egy idő óta e' felirást látom: „Gondúzó; bémé- netel 30 krajczár“

***) Ez valóban különös, midőn köztudomásnál fogva az egyháziak országszerte részt vesznek az eféle egyesületekben, sőt itt ott ezek alapításában is. Azonban ez ese- ten nálunk nem csudálkozhatni, hol az egyesülési szellemnek (bár a' legjobb czél- ra is) illatja sok előtt nem kedves.

****) Az egyesület szabályai minden fényűzést tiltván, egyedül csak esinoságot pa- rancsolnak.

zetteremteni; de épen azért, mivel nem vagyunk olly szerencsések, hogy városunk közepét egy folyó szegné keresztül, e' részben nagyobb előkészületekre volna szükség, v. legalább kedvet mutatni azokra. Egymás után kevés idő alatt 3 rendbeli tüzlárma riaszta fel bennünket, az első mintegy július első napjaiban: t. i. egy éjjeli zivatar után lángba borult, Pécshez mintegy óranegyednyire fekvő Ráczváros helységben az első ház, mely Pécs városának határjába esik. A' harangok félre verettek, a' nép kitódult, egy feckendő egész a' vámházig vonatott el, honnét meglátván a' kocsis a' tüzet, hisz ugymond messze ég' és szépen visszafordult. Ismérünk szomszéd helységeket, mik 2 órányi távolságra is járulnak az olly szerencsétlen pillanatban, segedelemmel. Példa ebben Tolna, Mőzs, Szegzárd 'sa. t. 's a' pécsi kocsis restelt egy óranegyedre menni! de nem is volt semmi rendőrségi ember, ki őt unszolta volna. Uraim! bocsássanak meg, de ez még is nagy e m b e r t e l e n s é g á m. A' 2ik tüzlárma, mely egy szott lövéssel kezdődött, volt jul. 21 én esti 9 1/2 órakor, a' harangokat minden toronyban, még a' város-ház őrnyán is félreverték, ezernyi nép futkos szerte a' városban, keresi a' tüzet 's nem találván a' városi nagy térre tódul meglátandó a' város őrnyán kitétetni szokott tüztájmutato lámpát. Lámpa nincs, és a' harang egyre kong ugyanazon toronyban, a' nép iszonyu zajjal a' lámpa után kiáltoz, 's végtére megjelen ez valaki a' toronyerkélyen 's jelenti, hogy — nincs tűz! Köszönjük szépen, hanem ez már még is csak egy kis rendetlenség ám, mert minek veri az őrnyán félre a' harangot a' városi őr (ha volna) mielőtt a' tüzet bizonyosan tudja vagy látja. Már pedig tudhatná és láthatná, mert azon szép magas tornyot azért építették. 3or végre jul. 25 én éjjel tájban, nagy szél közt lángmortalék lett H. urnak néhány év előtt épült állítólag cukor-és pálinkagyár épülete. A' ház előbb tövig leégett, azután tététt ki az őrnyán lámpa. Egy üres feckendőnél több nem volt, ezt is Piatek József városunk szószólójának, a' kinek illyes alkalomkor legtöbb hasznát vehetni, tulajdon lovai vontatták oda. — Tisztelem becsülöm az urakat, de ez már ismét nagy rendetlenség ám. t. J.

(Trombitászó) E' napokban egy ag. h. v. öreg vándor szász, megfutván pályáját, felei Mohácson, nem levén szentegyházok, a' ref. gyülekezet szertartásával temették, kikérvén, hogy keresztet vinni 's fejéhez helyezni szabadna. Utközben, egy ref. öreg apó, ki még vallása szertartási közt keresztet nem látott, nem állhatván meg e' szokatlan menetet, illy kérdést tön tisztességtevő ref. papjához: „ha most vizik is előttünk a' keresztet, csak nem teszik sirjá-hoz temetőkben?” — „De hogy nem, lön a' felelet, ha kö volna is, oda állítanám, hisz kinevetne a' világ, az ujság meg kitrombitálná e' türelmetlenséget. Ugye, ván hát haszna a' trombitának, hova elhatott. De már Darázsra nem hangzott. Itt ugyanis egy ártatlan, elszenderült kisdud hült tetemei, minthogy a' lelkész, mint idegen pásztor a' más juhát akáiban, temetőjében nyugonni megtiltá, talán Mózes 23: 4. 5. 6. ragaszkodva, Sepsére vitettek.

(Himlőoltás.) Régen voltam már iskolatanító, ugyan azért, hogy el ne felejtsem az akkorit, egy kicsinyt leczkézgetni akarok, a' legáljabb néposztályt leczkézgetni az emberiség ügyében. Sajnálom, hogy leczkézgetésem tárgya G. vgyének különben igen érdemes 's a' gyógytudományban is koszorúzott sebésze B. K., ugyan az, kihez egyébiránt örök hálával vagyok lekötelezve a' miatt, hogy halálos tüdővészül egy szerencsés érvágás által gyógyított. Ugyanezért talán hálátlannak tartandnak némelleyek, hogy az ellen szölok, kinek olly sokkal tartozom. De ne hirtelenkedjenek uraim! én valamint rossz lelkű embernek tartom azt, ki magányos gyűlölségből, ellensége jelességeit 's nemes tetteit fekete szinzel rajzolni 's bemázolni kész: épen olly rossz lelkűnek tartom, ki magányos érdekből legjobb emberének hibáit, kivált ha azok emberiség-elleniek, elhallgatja. — A' tisztelt, igen jó sebész ur nyárhó Sán R—lyon egy köz tiszteltül aszszonyoságot gyógyított a' szomszéd Imola helységben is, mint ritka tünemény megjelenésének híre jó előre elfutamadott, hogy még járásbeli szolgabíró ur is megkérte az iránt, hogy a' tisztelt sebész urat sürgesse himlőoltás végett Imolába kirándulásra, de mind hasztalan! Nem akarván azonban e' jó alkalmat elmulatni, tüstint megkértem levelemben érdemes sebész urat, hogy Imolán megjeleni sziveskednék, ha R. — Lyon dolgát végzend, de váratlanul ő sebészi magassága azt méltóztatott válaszolni kegyesen, hogy R—lyon csak délig mulatand, azért is addig az imolai lelkész ur, a' nemes urak és a' pőrság beoltatandó kisdedeik seregét vigyék által őhöz, gyalog vagy szekeren illy sürgetős dolog idején. Valóban meglepő volt ezen válasz, elgondolván, hogy a' himlőoltás a' sebésznek mulhatlan kötelessége, mintán a' derék Jenner üdvös győgmódja által százak 's ezrek mentethetnek meg részint haláltul, részint csonkittatástul, részint elcsufittatástul. Sőt csekély véleményem szerint az egy olly kötelességük, mit ingyen is tartoznának elkövetni szükség esetében, mint pap a' temetést. Azonban Imolán, nem vesztette volna el kétszeres sőt háromszoros napidiját sem, mert ez mintegy 600 lélekből álló részint nemes, részint pór helység 's benne a' sebész urak ritka látogatása miatt egyszerre 25, 30, beoltandó is van 's alig találta tük egy kettő, kit e' szülei kötelességének teljesítésére lelkészi nógatás 's törvényhatósági erőtetés által kellene hajtani. Jó lélekkel állithatni pedig, hogy hat év lefolyása alatt csupán kétszer láttak itt, ezen idő alatt is egyszer idegen megyebeli sebészt, himlőoltás végett megjeleni, holott a' tisztetek adakozási készsége megköve nincs, a' köznemestül divat egy egy oltásért 6 pengő krt venni, a' pőrság pedig 100 pengő forintot fizet évenként a' házi pénztárba sebész urak számára. De úgy látszik, némelley sebésznel az emberiség határa erszény öbleig terjed. Ha Imola a' megyében végső falu volna, ha Sziberiában feküdnék, hová csak az év bizonyos szakában lehetne jőni, úgy csak menthető volna némileg e' tisztelt ur, ámbár tudok reá példát, hogy T. vármegyének igen szeretett öreg sebésze, élemedett korában is évenként kijárt F—cska helységére hasonló kötelességet teendő, hova csak gyalog, 's máskint életveszély nélkül nem mehetni. Azonban I—la nem szélső hely megyénkben, még tul van rajta Kánó 's ha I—ra is 3 évben egyszer jő el a' sebész, ugy a' most említettem egy nemes

emberen 's egy iskolatanítón kívül mind együgyű pórul álló helységbe aligha egy ember életében megyen egyszer. Furesa! igentisztelt szolgabíráinkhoz évenként ötször hatszor is van szerencsénk, néha esk egy eszterha egy esorgató eligazítása, néha pedig egy hibázó eselédnek 24ig vágatása végett, ki nem banná, ha elmaradna is, a' sebész urak pedig 2—3 évig sem mutatják magukat, mi több, még akkor is a' szomszéd helységben várják helyökbe az egész helységet mint üdveitökhöz hordták a' betegeket. De uraim! az urak nem üdveitök ám, azonban Jézus ingyen gyógyított 's leginkább szegényeket, önök pedig csak urakat szeretnek gyógyítani, kiknek házoknál bőven terem a' manna, és sokszorosan megveszik a' stólat. Önök lelkismérete sérelme nélkül tán egész nemzedék (generatio) kihalhat himlőben, de azért a' szegény pór kedveért egy lépést sem tesznek, köszönje meg ugy e? hogy az ő száz pengő forintját a' házi pénztárul nagy kegyesen fölveszik 's éhség-csigázta előfogatára szintolly kegyesen fölhelyezkednek. Valóban, ha valakit, de hajló vagyok hinni, a' sebész 's gyógytanár urakat is restaurálni kellene, ugy tán népszerűbbek lennének, vagy legalább pro captatione benevolentiae gyakrabban megjelenének járásukban, mivel tartoznának, 's ráis érnének megtenni legalább minden fél évben. Vagy teljesítsék tehát emberi kötelességüket, vagy ha már megdagodtak a' sok gyógyításból, 's mint illyenek, akaratlanok vagy tehetetlenek, és sok elfoglaltatásuk van: vonuljanak hátra, 's adjanak helyet ollyanoknak, kiknek a' szegénység, lélekisméretebben eljárni tiszteikben, elég serkentő eszköz. Van elég olly szegény, 's elomozdittatását lesve váró, ifju, ki Pestrül eminentiával bocsáttatott el az orvosi kartul. De igen hajló vagyok reményleni, hogy nemes megyénk illő figyelemre véve a' ne talán több illy megtörténhető esetet szoros fölügyázási tárgyává teendő keblebeli orvos és sebészeinket, hogy hivatalos kötelességeiknek pontosan 's lelkesen feleljenek meg, a' mellynek elmulasztásául vétének Isten, emberiség 's a' haza jóléte ellen, a' mennyiben minden status virágzása a' nép szaporodásául függ, mellynek megmentése pedig a' pusztító nyavalyáktul reájok van bízva. Édes János, imolai lelkész.

(A' vasárnap megtartása illesztve a' népnevelésre.) Korunkban sokan, még az avatallanok közül is sokat elmélkednek a' népnevelésről, de tetteleg kevesen járulnak e' nagy munkához. Több hírlapi iratokban jobbadán a' lelkészek rovására tolatott minden hijány e' munka körül, mintha az iskolatanítók iszonyu restségükről 's alkalmatlan létükről, a' szülek hanyagságáról 's többekről egyedül a' lelkészek tehetnének. Nem akartuk ujlag elősorozni, mi a' lelkészek mentségökre már mondatott, mert minek emlitem, hogy azokat jobb állapotba, a' nép és tanító felett nagyobb tekintetbe kellene helyeztetni, mikor jól tudom, hogy ezt, nem akarom mondani, milly balítéletből ugy sem teszi senki. Csak azt mondom itt, mit még senki sem mondott. A' lelkészek igenis igrkeznek, mennyire erejük engedi, a' népet jól nevelni 's az ő kezökből kiragadni akarni a' népnevelést 's iskolákrai felügyázást, annyi volna, mint az orvost a' betegek gyógyításául 's kórházakrai felügyelésül eltiltani. De hogy ök e' szent munkát annál nagyobb sikerrel folytathassák, ez idő szerint alig volna valami célirányosb, mint ha a' polgári hatalom a' vasárnap szoros megtartására gondosb szemekkel vigyázna 's még a' palinkakorcsmakonitörvényázást is keményebben tiltana. Bármi jól tanítassék is a' gyermek iskolában, de ha abból kikerülte után neveltetése a' vasárnap templombeli tanítások által nem folytatatik, erkölcesrontására pedig a' mindenféle szaporodó palinkakorcsmak által tág mező nyitatik: akkor lehetetlen el nem koresosodnia, szintugy, mint az iskolából sovány vagy mocsáros földbe ültetett oltovány elbuczkósodik 's elszárad. — Miképp tartja meg pedig a' falusi nép a' vasárnapot? — Az érdemes tanácsrendesen minden vasárnap korán reggel összegyül, 's mielőtt tanácskozásához kezdene, a' pálinkás palaczkból vesz be tanácsot, mellyhez azután is több ízben folyamodik, 's hogy a' bíró rovása ne teljék, a' lábánál nyakánál fogva kalodába zárt, 's 3dik harangozás alatt megbotozott bünyös hozatja ismét teli a' palaczkot bírák uraimék számára, köszönetül, hogy őt annyira megkínözi kegyeskedtek 's ha ő kegyelmök ekkor a' templomban megjeleni méltóztatnak, majd onnét ismét a' bírőházhoz mennek, 's a' szent napot így folytatván, azt sokszor a' korcsmán fejezik be szinte éjjel tájban. A' mindentudó jegyző sok helyen csak nagyobb ünnepeken alázza meg magát a' templomba. Az ifjuság pedig vagy a' lovakkal bujkál e' napon a' tilosokban, vagy minden másod vasárnap ebéd után tüstint tánczra siet, 's a' catechisatiokat a' lelkészek minden szigorúsága mellett is, mert más senki sem szigoruskodik, elmulasztja. És oh! nézd el csak a' vasárnap korcsmai mulatozást, ott hallod az égre kiáltó káromkodásokat, fajtalan kurjongatásokat, látod az olcsó pálinka ivásból eredt verekedéseket, öklözéseket, kőszéseket, fejbetöréseket 's ekkor nyulj szivedhez 's ismérd meg, hogy bizony ezeknek nem a' lelkész oka, ismérd meg azt is, hogy be kár volt a' pálinkaégetési jogot még a' zselékre is kiterjeszteni! Hát midőn nyomtatáskor, hogy ezt is itt zárjelben emlitem, a' korcsmáros a' szérüket sorban járja és szekerre méreti a' hitelben adott pálinkaért a' pőrnép jószágát, ennek a' lelkész e oka? De térjünk a' dologra vissza. A' vasárnap megtartása tehát igen szükséges a' népnevelésre, mit maga az isten e' célból rendelt megszenteltetni: ugy de midőn ennek megtartását a' lelkészek sürgetik, akkor mások, legalább melleleg, azt gátolják. Falukon az adószedések, helységgyűlések, robotzédula-kiosztások, törvénykezések, büntetések, malomba járasok, a' hétfőre rendelt vármegyeyi távolab eső munkákra nagy készültek 's elindulások, több eféle többnyire vasárnap foglalatosságok, mellyek miatt a' templom sokszor üresen marad, 's a' predikációk csak az üres templomban tartanak. Hát még a' csak kedvtöltésből utazó uracok is hányszor hivatják ki hajdukok által templomból a' bíró előfogatot parancsolni, ki ismét kénytelen visszajőni az előfogó hini ki az a hitatosság nagy megzavarásával. Sőt volt eset, hogy a' főbíró, itélete végrehajtása végett épen predikáció alatt érkezvén meg a' faluba, kihivatta a' különben is rövid predikáció alól az elítélteket, 's megbotoztat-

ta. — Uraim! mondjátok meg, mikép nevelheti a népet a vasárnap illy anyag megtartatása mellett a leglelküsméretesb lelkész is, 's nem csudatevő erővel kell e birnia, hogy ennyi konkolyhíntés mellett is nevelhet valami kis tiszta buzát? — Hátha még záradékul azt is megemlítem, hogy a nép előjáróinak (sokszor inkább hátuljáróinak) 's így példaadóinak 's némileg nevelőinek választásában a népet legjobban ismerő lelkésznek legkisebb szava sincs, midőn a legszegényebb zsellérnek is van, holott pedig semmi sem czélelletibb, mint őt, e főnevelőt, ebből kizárni: oh akkor ne vadjátok mindenben a lelkészeket a nép neveltségére nézve, sőt bámuljátok e köz jóra termett férfiaknak szilárdlelkűségüket, hogy ők e terhes és sok kedveltséggel páros munkában ennyi akadály közt sem csüggednek el. —

Tudósítás. Csütörtökön, sept. 2kán délutáni 5 órakor közgyűlést tartandja a természettudományi társulat (aldunasonon, Staffenbergerház, 4 szám, 2dik emelet, a kis városház mellett), melyre minden ügybarát ezenel meghívatik. E közgyűlést august. 24kén kisgyűlés előzendi meg, melyre a tagok szinte hivatalosak. Pest aug. 10. 1841. Vajda Péter s. k. Jegyző.

(Ipar 's tőzsérügy.) Grätzből jul 25rül köv. irnak: A kereskedési zavar az ausztriai birodalom nagyobb résziben naponkint növekszik, legkivált pedig Triesztben, hol épen megfordítva mint Velenczében a valódi alap, a pénz legnagyobb bőségben volt, mit merész vállalkozói szellemmel 's kereskedési surlódással akartak pótolni. Ottan, mellözve a sok apró bukást, legujabban a „Vivante e Constantini“ ház megbukott, 's azóta a félelem öregbült. Stadion gr. a kormányzó őszinte viseleteért megérdemli a kereskedői kar háliját. Sikerült t. i. neki a kormányt több mint 2 millió pft előlegezésére birni. Ez által Trieszt kevés időre ki van az igen nagy rebegésből rántva, 's ha a bécs-trieszti vasut hirtelen létre jönne, talán meg is lenne szabadítva. Bécsben legujabban „Deutsch“ kereskedése szünt meg fizetni. Grätzben, Belloni Péter megbukta következtiben „Miskei“ vaskereskedése szüntette meg a fizetést. — Jul. 26rul pedig szinte onnan így irnak: Kereskedőink, gyárosink a legkellemetlenebb állapotban vannak, mivel majd mindenik postanap új nyugtalanító hirt hoz e vagy ama ház megbuktáról. Így tegnap hallottuk a Raphael Salem ház megbuktát 280ezer pfttal, mely leginkább a Levanton kereskedett, és Alexandria, Aleppo, Jaffa, Beyrut és Smyrnában 's más helyeken több kisebb kereskedőházat megrendíthetett. Ugyanottan e zsidó házon kívül két görög kereskedőház is Climy és Cappari, és Dita A. S. Minz fizethetlenséget nyilatkoztatt. Ez utóbbi a Geymüller ház buktaival 19,100 fttal, Hagenauer J. ki Geymüller bukta után mindjárt nem tudott fizetni, 49,600 fttal, Buchler és társa 105,700; a Riunione adriatica Triesztben 10,600; Pesten Liedemann 45,000, Valero pedig 11,800; Bécsben Steiner 815,400 fttal károsult. Általában a Geymüller ház bejegyzett adóssága (Buchschuld) főlebb rug 3,425,800 pfnál, a váltói adósság pedig 7millió pftnál, mely összegnek fődözésére körülbelül csak 3 millió ft. van készen. — Geymüller most már csakugyan elhagyta Bécsset. —

Spanyolország.

(A papi jószágok nemzeti tulajdonná lettek. Részletek a barcelonai zavargásról.) A papi jószágok nemzeti tulajdonná nyilatkoztatása igen érdekes vitázatra nyújtott alkalmat a cortesben. Pachew az indítvány ellen nyilatkozott, 's jeles szónoklattal törekvék viszhangra nem találó elveit támogatni. Arguelles, elhagyván az elnökséket, nagy tetszéssel támogató szöszékről az indítványt. Gonzalez miniszterelnök és Lopez rokonértelemben nyilatkoztak, 's szavazásra kerülén a dolog a papi jószágokat 109 szóval 2 ellen nemzeti tulajdonná nyilatkoztatá a cortes. — Az angolok csempészkedési annyira fölbosztatták a spanyolokat, hogy több lap nyilvánítá már, miszerint inkább kérszék az inquisitiót és don Carlost újra elfogadni, mint az angolok illy zsarolást továbbra is eltűrni. — A barcelonai zavargók julius 18kán embertelen ünnepet akartak tartani. Tavaly ugyanis e napon gyilkolák meg Balmes mérsékparti ügyvédet, 's most e büntett évnapiján, holttestét akarák kiásni, nyilt téren megégetni, porát szélnek eresztetni, és üres sirja fölibe e szavakat iratni: „Igy büntetik az árulókat!“ Ezt a gőzerőművek fölguyjtása, 's a gyártulajdonosok kirablása fogta volna követni, a kir. katonaság lefegyverzése és a föllegvár lerontása. A katonai hatóság azonban olly erőteljesen lépett föl, hogy minden komolyabb rendzavart szerencsésen megelőzött. —

Anglia.

(Egy kis udvaronczi siremléke. O'Connell beszédje választóihoz.) A windsori park legszebb helyén csinos emléket emeltette Viktória királyné egyik elhunyt kedvencének. Négyzetletű kis talapzaton, 's a föltött bojtos párnán márványszobra pihen egy igen csinos ebecskenek, illy sirirattal: „It nyugszik Dash, Viktória királyné ő fels. kedvenc-ebe, melynek ez emléket föllállítatni parancsolá. Ezen kutya 1840. dec. 20kán mult ki élete 9ik évében. Vonzódása önzés-nélküli volt, vigsága roszelelkűség nélküli, és barátsága nem ismeré a csalafaságot. Olvasó, ha tiszteltetve akarsz élni, és sajnáltatva meghalni, úgy Dash példáját köve-d. Béke lengjen a szendergő porai föltötti!“ — O'Connell hosszszas beszédet tartván irlandi választóihoz, többi közt ezeket mondá: „Midőn az előbbi választáskor szólék hozzátok, akkor csupán a lordok háza ellen kelle küzdenünk; de most sokkal roszzabbul állunk, mert az alsóház is ellenünk van, mely magában foglalandja az angol nép leggonoszabb megtestesült szenvedélyeit. A kinzások legborzasztóbb neme az, mely semmi reményt nem hagy a boldogtalan embernek; 's gonosz ellenségünk a csatornán tül e kinzást találta ki számunkra, Irland partjait ez ocsmány fölirással bélyegezvé meg: „Ide nem hat be a remény!“ mit a pokol kapui-ra irt egy nagyhirű olasz költő. (Gúnyosan.) De ne esetek kétségbe, barátim, mert ime, a rosztörvényhozást, majd jó igazság-kiszolgáltatással fogják ellenségeink helyreütni. Tudjátok é, kik lesznek bírítók? (Halljuk!) Tory pártemberek, szűklelkű vakbuzgó férfiak, eltelve halálos gyűlölséggel ellenetek! Ezekről függend az irlandiak vagyona, élete és szabadsága! Ezek

tiszta ártatlan hölgymenyétbe burkolva kegyes juhábrázattal fognak a törvény-szék padjain ülni, és farkas-körmeiket bíbor alá rejtendik el. Oh, én mindent eltűrhetek, csak az olly bírakat nem szenvedhetem, kik gyűlölségből akasztatnak, és vakbuzgalombul rablókká fajulnak el! Hátha még a sherifektői mit várhatunk? Egy gentleman kérdett egykor Tipperaryben egy dolgozó földművelőt: „Kie azon csinos ház amott? Foote ezredesé, uram“, felele a szegény ember. „Minő ember az?“ — „Az ördögnél is roszzabb?“ — „És kie azon másik szép ház?“ — „Popper ezredesé“ — „Hát az minő ember?“ — „Uram, az még Foote ezredesnél is roszzabb!“ — Ezt fogjátok majd valamennyi sherifitekről mondhatni. Hát a hatósági tisztviselők? Uram, ne hagyj el! azok még roszzabbak lesznek. Peelt az előbbi választásoknál Irland bukatta meg; ő ezt nem feledé, 's boszút is fog állani, valamint egykor már orangista népsöpredékkel árasztá el Irlandot, mely véreketet szomjazá. Ő állítá föl éjszakon a 22ezer yeomant, kik Ulsterben a szerencsétlen katolikusokat halomra gyilkolák, 's aztán épen Peel merészle az alsóházban nyiltan kimondani, hogy e yeomanek egyetlen hibája csupán szerfölötti hűség volt az uralkodáshoz! (Keserü gúnykacaj.) Mit a keserü Peel elmulaszt, azt majd Stanley edességei rontják le. E scorpio halált fog Irland ellen üvöltöni, 's a többség pártolandja őt az alsóházban. (Szitkozódás Stanley ellen.) De barátim, végre mind e mellett sem szabad kétségbe esnünk, mert számunk nyolcz millió! (Dörgő tetszés.) Egész Irlandban tehát repeal! repeal! repeal! harsogjon ezental. (Zaj.) Angliától csak elnyomatást és halált várhattok, 's kérdem már most: féltek é az angoloktól? (Dörgő „Nem!“) Azonban barátim, nincs olly zendület, mely egyetlen véresöppel fölrne; de jogait azért csakugyan minden ember védni tartozik. (Tetszés.) Ámde gondoljátok meg, mikép ellenségink semmit nem ohajtnak annyira, mint hogy igazságos fölindulásunk tulragadjon bennünket a törvények korlátin. Oh, az istenért, kerüljétek most a rendzavar minden nemét, mert ez által csak ellenségeitek hatalmát fognátok gyarapítani! Durate et vosmet rebus servate secundis, ez ir nyelven ezt teszi: „Paddy, várd be a kellő időt!“ (Kacaj és hangos tetszés.) Nem kell tehát semmi titkos társaság, semmi törvénytelen öszszeesküvés, semmi zavargás, semmi megrohanása a tulajdonnak, hanem csak készüljétek 's egyesítsétek erőteket, 's keljétek föl a repeal mellett, ha igaz irlandi szív dobog kebleitekben. (Tetszés.) A toryk elbizzák magokat győzelmükben; de fogadom, nem telik el hat hét, 's kirudaljuk őket hatalmas szözatunkkal a ministerségből. (Tetszés.) Ne féljétek tehát, mert ha látják, hogy reszketek, úgy lábaikkal fognak benneteket elgázolni. (Soha!) Ne hagyjátok magatokat elcsábítatni azon nyomoru férgek példája által, kik valami kis sovány hivatalka után sovárogyva hazájokat gyalázatosan elárulják. (Halljuk!) Ne hallgassatok azok szavaira, kik benneteket zendülésre akarnak csábítani. Emlékszem egy böcsületes skót suhanczra, ki ezt mondá: „Jó, hogy Irlandban nem születtem, mert már hat év előtt felakasztottak volna (Kacaj). Én azt felelém neki, hogy a fölakasztás senkinek nem esik jól, 's hogy egyetlen élő izgató több hasznot árasztat hazájára, mint egy egész nagy temető telve izgatókkal. (Tetszés. Halljuk!) Nyugottan tehát, de bátran, és gondoljátok meg, hogy Irland egész boldogsága egy szóban fekszik, 's e szó — repeal!“ A hallgatók harsogó tetszés közt oszlottak el. —

Francziaország.

(A Juliusi ünnepek nyugalmasan multak el.) Vége már a jul. 3 napnak; 's a közösen pillanatig sem zavartatott meg, ámbár a kormány első percztől utolsóig legroszzabbtól rettegett. A tuillieriák - előtti zene alatt mindazáltal sokan kiáltozták: „Le Guizotval!“ mások ellenben ezt kiálták: „Am hadd maradjon, de halljuk a Marseillaiset!“ A kívánat teljesült, a közönség tapsolt, 's csöndesen eloszlott, alig méltatva figyelemre a „Parisiennet“, mely az előbbi dalt nyomban követé. Még egy neveltséges eseményt említenek a parisi lapok; néhány kedvelője a czéllövészetnek egy vörös haczukás szalmaembert függeszte ki czéltárgyul, miben a rendőség czéllást vélt lappangni az angolok, vagy kir. cselédség ellen, 's azért fehér köpönyeget vetett a szalmaemberre, 's ez által bedüint rögtönzött belőle. —

Külföldi elegyhir.

A fejrénisü felhajózásról írják, hogy az már az északi szélesség 3ik fokáig ment. A parton békés népek laknak, kik a cserekereskedésre készeknek mutatkoznak. Mondják, hogy M. Ali új felfedezési hajózást kiterjedtebb utasítással szándékozik tetetni. Nápolyi hir szerint ott a Giovine Italia munkálkodásának nyomára akadtak, minek következtiben a két szicziaili királyságban több elfogatás történt. Ezen titkos társaság czélja a félszigetnek egy országgá alakítása. — A hannoverai király nyilatkozatát Falke titkos kormánytanácsos tette föl, és így nem esuda, ha a minisztereket a király köpönyege alá bujtatja; különös hogy e nyilatkozatnak minél nagyobb nyilvánosságot akarnak adni, azért csak a hannoverai újsághoz 4000 példányban mellékeltek. — Athenei hir szerint a portának mindig több több nehézsége van a görög kormány viselete ellen. Az bizonyos, hogy sem a király, sem tanácsosi szemrehányást nem érdemelnek, de a nemzet és tisztviselők nagy része annyira el van foglalva a régi bizantiumi birodalom helyreállítása eszméjével, vagy pedig az ország jelen határai kijebb terjesztésével, hogy a kormány tudta és akarata ellen sokszor olly dolgok történnek, mik könnyen megzavarhatják a két ország viszonyait. — Ujyorkban némi figyelmet gerjesztett az Augusta brigg legénységének azon állítása, miszerint egy elégett gözhajó töredékire találtak. Sokan úgy gyanítják, hogy az a President gyászmaradványa lehet, és ha elégett nem pedig elsülyedt a hajó, azt hiszik, hogy utasai egy része megmenekülhetett. — Az egyesült státusok és Portugália közt kötött kereskedési szerződés már meg van erősítve. —

Dunavizállás aug. 10kén: 5' 5" 6" a' zerus felett.